

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Margity Fridovej a z členov senátu JUDr. Jany Zemaníkovej, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Petra Dukesa, JUDr. Juraja Semana, v právnej veci navrhovateľa **H.**, IČO: X., zast. Mgr. G., proti odporcovi **S.**, IČO: X., zast. JUDr. E., o zaplatenie 830 653 Sk s prísl., na dovolanie žalovaného proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 282/2005 zo dňa 13. decembra 2006, takto

rozhodol:

Rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 2 Obo 282/2005 zo dňa 13. decembra 2006 **zrušuje** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom odvolací súd zmenil rozsudok prvostupňového súdu tak, že uložil žalovanému povinnosť, aby zaplatil žalobcovi 830 653 Sk so 17,6% úrokom z omeškania ročne od 1.11.1998 do zaplatenia, ako aj trovy konania v sume 142 196,50 Sk. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že podľa jeho názoru krajský súd pochybil, keď pri rozhodovaní vychádzal iba z predložených vyjadrení a dôkazov žalovaného a v rozsudku sa vôbec nevysporiadal s právnou argumentáciou a dôkazmi žalobcu. Súd prvého stupňa vôbec neprihliadol na právoplatné rozhodnutie Protimonopolného úradu Slovenskej republiky z 11.1.2001, ktorého vecná správnosť

bola potvrdená aj rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.10.2001 č.k. 6SŽ 36/01. Súd prvého stupňa bol týmto rozhodnutím viazaný (§ 135 ods. 1 OSP), v ktorom bolo konštatované, že žalovaný sa dopustil diskriminácie žalobcu, čím došlo k porušeniu povinnosti. Poukázal ďalej na znenie ustanovenia § 44 ods. 1, § 53, § 54 ods. 1 a § 757 Obchodného zákonníka s tým, že všeobecné vymedzenie nekalej súťaže v citovanom ustanovení § 44 ods. 1 Obch. zák. obsahuje naplnenie podmienky konania v hospodárskej súťaži, konanie v rozpore s dobrými mravmi a spôsobilosť privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Účastníci sú právnické osoby zaoberajúce sa podnikateľkou činnosťou, v predmete činnosti okrem inej nákup a predaj motorovej nafty za účelom dosahovania zisku, preto obidvaja účastníci sú súťažiteľmi v zmysle ust. § 41 Obch. zák. a ich konanie je konanie v hospodárskej súťaži. Z rozhodnutia protimonopolného úradu zo dňa 11.1.2001 nepochybne vyplýva, že konanie žalovaného, spočívajúce v uplatňovaní rozdielnych podmienok na relevantnom trhu dodávok motorovej nafty od výrobcu k veľkoobchodníkom s motorovou naftou formou určenia odberného miesta obchodným závozom v H., namiesto výrobného závodu žalovaného S., s tým súvisiacich rozdielnych cenových a platobných podmienok došlo k znevýhodneniu podnikateľa H., voči jednotlivým podnikateľom podnikajúcim na zhodnom trhu. Toto konanie malo povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu dodávok motorovej nafty od výrobcu k veľkoobchodníkom podľa § 7 ods. 5 písm. c/ zákona č. 188/1999 Z.z. Je nepochybné, že žalovaný má na zadefinovanom relevantnom trhu dominantné postavenie. Podnikateľ žalobca na základe opatrení žalovaného nemal možnosť odoberať motorovú naftu zo závodu V., ktorú predtým odoberal v železničných cisternách, ale bol nútený odoberať motorovú naftu v automobilových cisternách zo závodu v H., v dôsledku čoho bola konečná kúpna cena motorovej nafty pre žalobcu vyššia oproti cene motorovej nafty dodávanej závozom vo V., za ktorú odoberali iní konkurenti. Ďalšia nepriaznivá skutočnosť aj podľa rozhodnutia protimonopolného úradu bola okolnosť, že žalobca musel platiť zálohovo, oproti ostatným veľkoobchoditeľom a nebola zabezpečená pravidelnosť a plynulosť dodávky takto dodávanej motorovej nafty. Protimonopolný úrad teda konštatoval, že uplatňovaním rozdielnych podmienok dodávok motorovej nafty od výrobcu k veľkoobchodníkom došlo k diskriminácii žalobcu voči svojim konkurentom pôsobiacim na zhodnom trhu. Podľa názoru odvolacieho súdu sa žalovaný dopustil protiprávneho konania, ako jedného z predpokladov

zodpovednosti za škodu v zmysle citovaného ustanovenia § 757 Obch. zák. Z horeuvedených zistených porušení žalovaného je nepochybné, že žalovaný sa dopustil protiprávneho konania, ktoré malo za následok vznik škody, lebo opatreniami žalovaného konečná nákupná cena motorovej nafty pre žalobcu bola vyššia oproti cene motorovej nafty dodávanej iným konkurentom v závode vo V. Pokiaľ ide o výšku škody, táto je preukázaná žalobcom priloženými faktúrami, ktorými bola účtovaná cena motorovej nafty odobratej iným spôsobom, ako pôvodne zo železničných cisterien v závode vo V. Spochybnený prepočet kilogram – liter, použitý pri motorovej naftě v závislosti od mernej hustoty, je podľa protimonopolného úradu v tejto oblasti obvyklý a použitý aj v cenovej ponuke závodu vo V. Odvolací súd s poukazom na skutkové okolnosti uvedené v rozhodnutí protimonopolného úradu je toho názoru, že príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody je daná, protiprávny úkon, vznik škody a príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním a vznikom škody. Podstata zneužitia dominantného postavenia žalovaného nespočíva v neuzavretí kúpnych zmlúv so žalobcom. Odvolací súd konštatuje, že diskriminácia v hospodárskej súťaži znamená uplatňovanie rozdielnych obchodných podmienok voči súťažiteľom pri plnení rovnakého druhu, ktorými niektorí súťažitelia sú znevýhodnení bez toho, aby pre rozdielny postup bol dôvod. Diskriminácia patrí medzi skutkové podstaty narušovania hospodárskej súťaže a je postihovaná v rámci generálnej klauzuly nekalej súťaže. Odvolací súd neuznal námietku žalovaného, že spotrebitelia, resp. právnické osoby, ktorých práva boli porušené nedovoleným obmedzovaním súťaže, si môžu právo na náhradu škody uplatniť výlučne podľa Občianskeho zákonníka a nie podľa Obchodného zákonníka, ktorý v ustanovení § 373 a nasl. predovšetkým upravuje zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinnosti vyplývajúcej zo záväzkového vzťahu. Odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 757 Obch. zák., ktoré rozširuje pôsobnosť rozsahu tejto právnej úpravy aj na niektoré prípady porušenia mimozmluvnej povinnosti stanovenej Obchodným zákonníkom, napríklad § 44 v spojitosti s § 53. Konanie, ktoré je diskrimináciou podľa § 7 ods. 5 zákona o hospodárskej súťaži, naplňuje obe skutkové podstaty zneužitia účasti na hospodárskej súťaži a porušuje mimozmluvné povinnosti ustanovené Obchodným zákonníkom. Zodpovednosť za škodu spôsobenú konaním, ktoré je diskrimináciou, sa podľa názoru odvolacieho súdu riadi ustanoveniami § 757 a § 53 Obchodného zákonníka a nie Občianskym zákonníkom.

Z uvedených dôvodov považoval odvolací súd odvolanie žalobcu za dôvodné. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 OSP.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolanie. Namietal nesprávne právne posúdenie a nesprávnu aplikáciu ustanovenia o nekalej súťaži v celom rozsahu podľa § 44 ods. 1 Obch. zák. Je toho názoru, že je neprípustné právne kvalifikovať porušenie povinností ustanovených v zákone o ochrane hospodárskej súťaže za súčasné porušenie povinnosti zákazu nekalej súťaže podľa § 44 Obch. zák. K tomu, či došlo konaním osoby, ktorá zneužila účasť na hospodárskej súťaži, niektorým zo spôsobov nedovoleného obmedzovania hospodárskej súťaže v zmysle zákona o ochrane hospodárskej súťaže súčasne aj k porušeniu § 44 ods. 1 Obch. zák., teda generálnej klauzuly nekalej súťaže, je potrebné skúmať, či takéto konanie napĺňa pojmové znaky nekalej súťaže v zmysle § 44 ods. 1 Obch. zák. V prejednávanej veci navrhovateľ s odporcom nikdy nebol v súťažnom vzťahu, preto konanie odporcu vo vzťahu k navrhovateľovi nemôže byť kvalifikované podľa § 44 Obch. zák. O konanie napĺňajúce znaky nekalej súťaže podľa § 44 ods. 1 pôjde aj v prípade porušenia noriem verejného práva, alebo súkromného práva za predpokladu, že dôsledkom takéhoto porušenia je získanie neodôvodnenej súťažnej výhody a tým aj možnosti spôsobiť ujmu pre iných súťažiteľov alebo spotrebiteľov. Medzi účastníkmi konania v rozhodnom období takýto vzťah neexistoval a zo strany odporcu nedošlo k naplneniu generálnej skutkovej podstaty nekalej súťaže podľa § 44 Obch. zák. Pre naplnenie generálnej klauzuly nekalosúťažného konania v zmysle § 44 Obch. zák. je nevyhnutné, aby medzi navrhovateľom a odporcom existoval súťažný vzťah. Navrhovateľa, ktorý bol, resp. je odberateľom pohonných hmôt od odporcu, nie je možné považovať za súťažiteľa v zmysle § 44 ods. 1, nakoľko medzi navrhovateľom a odporcom existuje záväzkový vzťah, ktorý je potrebné odlišovať od súťažnoprávneho konania. Navrhovateľ a odporca neboli v súťažnom vzťahu a nikdy neexistoval medzi nimi právny horizontálny vzťah. Tým, že na základe obchodného rozhodnutia vedenia odporcu odporučil odporca navrhovateľovi svoje iné obchodné miesto a následne s ním neuzavrel nové kúpne zmluvy na odber motorovej nafty za rovnakých podmienok, ako mal navrhovateľ dohodnuté s odporcom v predchádzajúcom období, odporca voči navrhovateľovi neporušil žiaden záväzok vyplývajúci z právneho vzťahu. Odporca ďalej namieta, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku zodpovednosti za škodu

a nesprávne aplikoval ustanovenia Obchodného zákonníka. K otázke posúdenia rozhodného právneho predpisu, teda či otázka zodpovednosti za škodu sa má riadiť ustanoveniami Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka, vrátane k právnemu stanovisku odvolacieho súdu, že zodpovednosť za škodu spôsobenú konaním, ktoré je nedovoleným obmedzovaním hospodárskej súťaže v zmysle zákona o ochrane hospodárskej súťaže, sa riadi ustanoveniami § 757 a § 53 Obchodného zákonníka uvádza, že tak Obchodný zákonník, ako aj Občiansky zákonník podmieňujú uplatnenie nároku na náhradu škody preukázaním kumulatívneho splnenia zákonom predpokladaných podmienok. Rozdielom medzi oboma právnymi úpravami je skutočnosť, že Občiansky zákonník, až na výnimky, vyžaduje pre vyvodenie zodpovednosti subjektívnu zodpovednosť, kde na druhej strane Obchodný zákonník upravuje objektívnu zodpovednosť za škodu. Rozdiel je tiež v tom, že podľa Obchodného zákonníka je potrebné uplatniť nároky v štvorročnej premlčacej dobe, kým podľa Občianskeho zákonníka je potrebné ich uplatniť v subjektívnej dvojiročnej a objektívnej trojiročnej premlčacej dobe. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v napadnutom rozsudku podľa názoru odporcu nesprávne stotožnil s právnym záverom navrhovateľa a odvodil nárok navrhovateľa na náhradu škody výlučne z § 53 Obch. zák. Odporca zastáva názor, že odvolací súd nesprávne právne posúdil predmetnú vec a na základe nesprávneho posúdenia veci dospel aj k nesprávne rozhodnutiu, nakoľko ustanovenie § 53 Obch. zák. priznáva nárok na náhradu škody iba v prípade dokázanej nekalej súťaže, ktorou v žiadnom prípade nie je zneužitie dominantného postavenia podnikateľa na relevantnom trhu podľa zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Nie je možné právne kvalifikovať porušenie povinností ustanovených v zákone o ochrane hospodárskej súťaže za súčasné porušenie povinnosti zákazu nekalej súťaže podľa § 44 Obch. zák. Nesúhlasí tiež s názorom odvolacieho súdu, ktorý právne preukazuje existenciu protiprávneho úkonu v porušení právnej povinnosti v zmysle ustanovení §§ 44, 53, 373, 757 Obch. zák., kde súd porušenie právnej povinnosti deklaruje konštatovaním Protimonopolného úradu Slovenskej republiky vo výrokovej časti právoplatného rozhodnutia, podľa ktorého práve v intenciách tohto zákona o ochrane hospodárskej súťaže sa odporca dopustil konania majúceho povahu zneužitia dominantného postavenia na relevantnom trhu a nie v intenciách Obchodného zákonníka. Zákon o ochrane hospodárskej súťaže je právnou normou verejného práva. Z titulu jeho verejnoprávnej povahy potom rušiteľovi vzniká verejnoprávna, konkrétne právna zodpovednosť.

Nezakladá súkromnoprávny nárok podnikateľa voči rušiteľovi zákona. V tejto súvislosti potom odporca konštatuje, že nárok navrhovateľa v prípade, ak by pre jeho posúdenie mali byť rozhodné ustanovenia Občianskeho zákonníka, konkrétne ako navrhovateľ uvádza v § 415, je už premlčaný. Vznáša preto námietku premlčania. Navrhuje, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, prejednal dovolanie žalovaného podľa § 242 OSP po zistení, že dovolanie je podľa § 238 ods. 1 OSP prípustné a napadnutý rozsudok podľa § 243b ods. 1 OSP zrušil a podľa odseku 2 tohto ustanovenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Vychádzal zo zistenia, že predmetom sporu je žalobcom uplatnené právo na náhradu škody, ktorá bola v priebehu konania ním kvalifikovaná ako náhrada škody spôsobená nekalosúťažným konaním žalovaného. Odvolací súd žalobe vyhovel a žalovaného na náhradu uplatnenej škody zaviazal. Bol toho názoru, že boli splnené zákonom predpokladané podmienky z dôvodu, že došlo k nekalosúťažnému konaniu zo strany žalovaného, ktorý porušil svoje mimozmluvné povinnosti, a to zákaz zneužívať dominantné postavenie na relevantnom trhu, povinnosť dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže, povinnosť nezneužívať účasť na hospodárskej súťaži a zákaz nekalej súťaže. V skutkových okolnostiach uvedených v rozhodnutí protimonopolného úradu videl aj príčinnú súvislosť medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody. Výšku škody považoval za preukázanú žalobcom predloženými faktúrami, ktorými bola účtovaná cena motorovej nafty odobratej iným spôsobom, ako pôvodne zo železničných cisterien v závode vo V. Podľa § 44 ods. 1 Obchodného zákonníka nekalou súťažou je konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa zakazuje. Ustanovenie § 53 a nasledujúce upravuje právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži pre osoby, ktorých práva boli nekalou súťažou porušené alebo ohrozené. Ide teda o procesné nároky poškodených, ktorými sa realizuje ich právo na ochranu proti nekalej súťaži. Musí však ísť o nekalosúťažné konanie tak, ako je vymedzené v ustanovení § 44 ods. 1 Obch. zák., upravujúce všeobecnú skutkovú podstatu nekalosúťažného konania, označovanú tiež ako generálna klauzula, ktorej pojmovými znakmi je konanie v hospodárskej

súťaži, konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi a konanie, ktoré je spôsobilé privodiť iným súťažiteľom ujmu. Tieto podmienky musia byť splnené kumulatívne. V predmetnom prípade tieto podmienky splnené nie sú. Obchodný zákonník v § 41 vymedzuje pojem „súťažiteľ“ ako fyzickú i právnickú osobu, ktorá sa zúčastňuje hospodárskej súťaže s tým, že má právo slobodne rozvíjať svoju súťažnú činnosť v záujme dosiahnutia hospodárskeho prospechu. Ukladá im povinnosť dbať na právne záväzné pravidlá hospodárskej súťaže a nesmú účasť na súťaži zneužívať. V konaní bolo zistené, že žalovaný nedovoleným spôsobom obmedzil hospodársku súťaž, čo však bolo konštatované v rámci správneho konania príslušnými orgánmi. Tým však nie sú automaticky naplnené aj skutkové znaky nekalosúťažného konania. Pre naplnenie podmienok, ktoré vyžaduje generálna klauzula, je nevyhnutné, aby medzi rôznymi súťažiteľmi bol aj vzájomný súťažný vzťah. Tento vzťah môže byť vymedzený okrem iného aj vecne, keď súťažitelia dodávajú na trh zhodné, porovnateľné, alebo svojou funkciou vzájomne zastupiteľné výrobky. Rozhodné z tohto hľadiska je, aby s nimi ostatní účastníci počítali ako s alternatívou. V danom prípade o takúto situáciu nejde. Účastníci tohto sporu nie sú vo vzájomnom súťažnom vzťahu. Žalobca má v predmete svojej činnosti okrem iného predaj pohonných hmôt, pričom žalovaný okrem iného v rámci predmetu svojej činnosti vyrába výrobky z ropy a ich chemického spracovania – pohonné látky, mazivá a pod. Žalovaný na rozdiel od žalobcu nenakupuje pohonné hmoty za účelom ich ďalšieho predaja, ale je výrobcom týchto výrobkov. Postavenie účastníkov tohto konania je na relevantnom trhu rozdielne a keďže z tohto pohľadu nie je medzi nimi vzájomný súťažný vzťah, chýba jeden z predpokladov na vymedzenie nekalosúťažného konania. Keďže práva žalobcu neboli porušené nekalou súťažou, neprichádzajú do úvahy ani právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži, teda v konkrétnom prípade právo na náhradu škody spôsobenej z tohto titulu. Dovolací súd bol toho názoru, že odvolací súd neposúdil vec právne správne, ak právo žalobcovi priznal z tohto titulu. Podľa § 243b ods. 1 OSP dovolací súd dovolanie rozsudkom zamietne, ak dôjde k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne, inak napadnuté rozhodnutie zruší. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia, ak dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, vráti mu vec na ďalšie konanie. Dovolací súd vzhľadom na uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ostatnými námietkami dovolateľa sa nezaoberal, pretože pre posúdenie rozhodnutia odvolacieho súdu nemali význam. Ak to bude odvolací súd považovať

za potrebné, vezme ich do úvahy v novom rozhodnutí o veci samej, v ktorom rozhodne aj o trovách dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 20. februára 2008

JUDr. Margita Fridová, v. r.
predsedníčka senátu